

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta (VN/36703/2025; VN/36703/2025-MMM-1)

1. Taustaa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsälakia (1093/1996) ja luonnonsuojelulakia (9/2023). Metsälakiin lisättäisiin metsänhakkuuta ja muuta metsätalouden harjoittamista koskevat rajoitukset ja velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi. Samoin täydennettäisiin metsälain seuraamussääntelyä. Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä erityisesti liittyen pesintäaikaisiin metsänhakkuisiin. Sääntelyn taustalla on EU:n tuomioistuimen ratkaisu, jossa tuomioistuin täsmensi EU:n lintudirektiivin tulkintaa.

Luonnonsuojelulakiin ("LSL") ehdotetaan lisättäväksi rauhoitettujen lintujen häirintäkiellon toimeenpanoa selkeyttävät ja häirintäkieltoa lieventävät säännökset, jotta kansallinen sääntely vastaisi lintudirektiivin sisältöä.

Kemijoki Oy pitää esitystä lähtökohtaisesti hyvänä, mutta esittää, että LSL 82 §:n yleispoikkeuksen (Yleispoikkeus eräistä rauhoitus säännöksistä) soveltamisalaa selkeytetään poistamalla "tavanomaista rakennustoimintaa" koskeva rajaus. Jotta yhdenmukaistaminen lintudirektiivin kanssa ei perusteettomasti rajoittuisi vain yleispoikkeussäännökseen, yhtiö esittää lisäksi, että myös LSL 70 §:ää (Eläinlajien rauhoitus) muutetaan vastaamaan lintudirektiiviä. Lisäksi Kemijoki Oy esittää, että LSL:a yhdenmukaistetaan niin, että lintudirektiivin em. kynnystä sovelletaan myös LSL 73 §:n (Suurten petolintujen pesäpuiden suojelu) tarkoittamissa tilanteissa.

Kemijoki Oy:n muutosehdotuksilla yhdenmukaistettaisiin kansallista sääntelyä suhteessa EU:n lintudirektiiviin ja noudatettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (20.6.2023) kirjausta EU-sääntelyn päälle lisätyn ja yritysten kilpailukykyä haittaavan sääntelytaakan purkamisesta.

2. Kemijoki Oy:n asema säätövoiman tuottajana

Kemijoki Oy on Suomen merkittävin vesivoiman tuottaja. Yhtiö pitää tärkeänä, että vesi- ja pumppuvoiman toimintaedellytykset huomioidaan metsä- ja luonnonsuojelulain muuttamista koskevassa lainsäädäntöhankkeessa johtuen sen merkittävästä asemasta säätövoiman tuottajana ja huoltovarmuuden takaajana.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (20.6.2023) mukaan "*Hallitus vahvistaa energiajärjestelmälle tärkeän säätökykyisen vesivoiman toimintaedellytyksiä.*" Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että "*Hallitus edistää pumppuvoimahankkeiden toteutumista muun muassa sisällyttämällä*

16.2.2026

ne luvituksen etusijaisuusmenettelyyn ja linjaamalla ne yleisen edun mukaisiksi sekä sisällyttämällä ne kapasiteettimekanismiin.”

Vuoden 2026 alussa voimaan tulleen eräiden ympäristöasioiden käsittelystä lupa- ja valvontavirastossa (823/2025) annetun lain hallituksen esityksessä (41/2025 vp, s. 150) on todettu, että pumppuvoimalaitokset katsotaan uusiutuvan energian määritelmään kuuluviksi vesivoimalaitoksiksi.

Lisäksi Euroopan komissio on myöntänyt joulukuussa 2025 Kemijärvelle suunnitellulle Ailangantunturin pumppuvoimalaitoshankkeelle strategisesti tärkeän Euroopan unionin yhteisen edun aseman (Projects of Common Interest, PCI). EU:n yhteisen edun hankkeilla on merkittävä rooli Euroopan energiaturvallisuuden ja omavaraisuuden parantamisessa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Edellä mainittu osoittaa, että vesi ja pumppuvoimalla on merkittävä asema EU:n ja Suomen kansallisessa energiastrategiassa ja niiden rooli tulee huomioida lainsäädännön kehittämisessä.

3. Kemijoki Oy:n muutosesitykset lainsäädäntöön

3.1. LSL 70 § Eläinlajien rauhoitus

LSL 82 §:n muutosesitystä on perusteltu hallituksen esityksessä sillä, että kansallinen sääntely vastaisi lintudirektiivin sisältöä. Kemijoki Oy toteaa, että myös LSL 82 §:n yleispoikkeussäännökseen läheisesti liittyvä 70 §:n eläinlajien rauhoitussäännös poikkeaa lintudirektiivin sanamuodosta ja edellyttää vastaavia direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen huomioivia muutoksia.

Kemijoki Oy esittää, että rauhoitettujen eliölajien tahallista häirintää koskevaa LSL 70 §:ää tulee muuttaa vastaamaan lintudirektiivin (2009/147/EY) sanamuotoa ja vaatimustasoa. Säännöstä tulee muuttaa koskemaan ainoastaan tilanteita, joissa häirintä vaikuttaisi merkittävästi lintudirektiivin tavoitteisiin. Toisin sanoen lintujen häirintä on kiellettävä, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tavoitteeseen pitää lintulajien kannat lintudirektiivin tarkoittamalla tyydyttävällä tasolla tai saattaa ne tälle tasolle. Direktiivin mukaista poikkeusta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista ulottaa toimintaan, jonka nimenomaisena tarkoituksena on lintujen häirintä.

Myös muun kuin tavanomaisen rakentamisen kannalta on olennaista, ettei lainsäädäntö aseta hankkeiden toteuttamiselle esteitä, jotka eivät ole luonnontieteellisesti perusteltuja tai EU:n oikeuden edellyttämiä. Kemijoki Oy:n ehdottaa uuden 6 momentin lisäämistä LSL 70 §:ään (kts. alla).

Kemijoki Oy toteaa lisäksi, että luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 3 kohdan määräyksiä sovelletaan oikeuskäytännön (mm. KHO:2015:3) perusteella luonnonsuojelulain 73 §:n mukaiseen suurten petolintujen pesäpuiden suojeluun. Oikeustilaa on syytä selvittää niin, että pesäpuuta koskeva rauhoitussäännöksen lievennys tai yleispoikkeussäännöksen laajennus selvästi todetaan luonnonsuojelulain 70 §:ssä tai vaihtoehtoisesti luonnonsuojelulain 82 §:ssä alla tarkemmin esitetyllä tavalla.

16.2.2026

Kemijoki Oy:n muutosehdotus (punaisella), jonka mukaan LSL 70 §:ään lisätään seuraava uusi 6 momentti:

Rauhoitettujen lintujen osalta edellä 1 momentin 3) kohdassa tarkoitettu toiminta on kiellettyä, sikäli kuin sillä olisi merkittävä vaikutus kyseisten lintulajien kantojen ylläpitämistä tyydyttävällä tasolla taikka niiden saattamista kyseiselle tasolle koskevaan tavoitteeseen. Edellä mainittua ei kuitenkaan sovelleta, jos häirintä on tarkoituksellista. Mitä tässä momentissa määrätään, koskee myös 73 §:ssä tarkoitettujen suurten petolintujen pesäpuiden suojelua.

3.2. LSL 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Luonnonsuojelulain 82 §:ää (Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä) esitetään luonnoksessa hallituksen esitykseksi muutettavaksi seuraavasti (HE:n lisäys lihavoituna):

Poiketen siitä, mitä 70 ja 74 §:ssä säädetään, aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai tavanomaiseen rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemästä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Edellä momentissa 1 tarkoitettu poikkeus ei koske 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Mainittu poikkeus koskee lintulajien osalta 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua häirintää. Edellytyksenä kuitenkin on, että häirinnästä ei aiheudu haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiselle tai saattamiselle kyseiselle tasolle.

Kemijoki Oy pitää hyvänä esitystä, jonka mukaan yleispoikkeusta laajennettaisiin koskemaan aiemmasta poiketen myös lintulajeja eli luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 3) kohdassa säädettyä rauhoitettujen lintulajien tahallisen häirinnän kieltoa.

Yleispoikkeuksen soveltamisalaa on esitetty rajoitettavaksi siten, että vain tavanomainen rakentaminen kuuluisi yleispoikkeuksen piiriin. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan (s. 58–59) toimintaympäristö on säännöksen alkuperäisen säättämisen jälkeen merkittävästi muuttunut siten, että hyvinkin suuripinta-alaisia rakentamishankkeita toteutetaan ja niiden sijoittaminen kiinteistölle ei ole mahdollista siten, että kohtuudella huomioitaisiin rauhoitettujen lajien turvaaminen. Esityksen mukaan tällaisia rakentamishankkeita ovat esimerkiksi useista laajoista rakennuksista koostuvat datakeskukset ja jatkossa mahdollisesti laajapinta-alaiset

16.2.2026

aurinkovoimalat. Lakiehdotuksen mukaan säännökseen olisikin perusteltua lisätä rakentamiseen liittyen määritelmä ”tavanomainen”.

Kemijoki Oy katsoo, että sanan ”tavanomainen” lisääminen 82.1 §:ään estää poikkeussäännöksen tarkoituksen toteutumisen ja rajaa rakentamisen säännöksen soveltamisen kannalta epätarkoituksenmukaisesti pienimuotoiseen rakentamiseen. Yhtiö esittää, että sana ”tavanmukainen” tulee poistaa lakiehdotuksesta ja säännös pidetään tältä osin lainsäätäjän tarkoittamassa alkuperäisessä muodossaan.

Lisäksi Kemijoki Oy esittää ”tavanomaisen rakentamisen” määrittelyä tarkennettavaksi hallituksen esityksessä siten, että voimala- ja muut teollisuusmittakaavan rakennukset ja niiden yhdistelmät sisältyisivät yleispoikkeuksen soveltamisalan piiriin. Lintudirektiivi tai luontodirektiivi (1992/43/ETY) eivät edellytä mainitun kaltaisen rajauksen lisäämistä lakiin ja teollisuusrakentamisen sulkemista soveltamisalan ulkopuolelle. Tältä osin lakiehdotuksessa on kyse puhtaasti kansallisesta suojeludirektiivejä tiukemmasta sääntelystä, jollaista tulee välttää.

Kemijoki Oy katsoo myös, että viittaukset harvalukuisiin ja uhanalaisiin lintulajeihin tulisi poistaa hallituksen esitysluonnoksesta. Muutosehdotuksen tarkoituksena on ollut, että kansallinen sääntely vastaisi lintudirektiivin sisältöä. Säännöksen tulisi perustua lintudirektiivin 5 d artiklaan eikä lintudirektiivissä ole vastaavaa rajausta.

Edelleen kuten Kemijoki Oy on todennut edellä luonnonsuojelulain 70 §:n osalta, myös luonnonsuojelulain 73 §:n mukaista suurten petolintujen pesäpuiden suojelua on syytä yhdenmukaistaa niin, että se vastaa lintudirektiivin 5 d artiklaa ja siihen perustuvaa nyt esitettyä 82 §:n yleispoikkeuksen muutosta.

Kemijoki Oy:n ehdotus, jonka mukaan LSL 82 §:ää muutetaan seuraavasti (yliviivatut kohdat poistetaan ja punaisella merkitty lisätään):

Poiketen siitä, mitä 70 ja 74 §:ssä säädetään, aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai ~~tavanomaiseen~~ rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Edellä momentissa 1 tarkoitettu poikkeus ei koske 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Mainittu poikkeus koskee lintulajien osalta 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua häirintää. Edellytyksenä kuitenkin on, että häirinnästä ei aiheudu ~~haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin~~ merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi tai saattamiseksi

16.2.2026

kyseiselle tasolle. Mitä tässä momentissa määrätään, koskee myös 73 §:ssä tarkoitettujen suurten petolintujen pesäpuiden suojelua.

KEMIJOKI OY

Tuomas Timonen
toimitusjohtaja